

торгівлі людьми. Відтепер винних у вчиненні даного злочину слід притягувати до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Святун О. В. Європейські механізми боротьби із торгівлею людьми : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2005. 18 с.
2. Дерюжинский В. Пятый международный конгресс по борьбе с торгов женщинами. СПб, 1914. 13 с.
3. Ємець О. М. Протидія оперативними підрозділами МВС України торгівлі людьми, вчиненої організованою групою : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2011. 284 с.

Шопіна Юлія Олегівна,

аспірант докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ ЯК СПЕЦІАЛЬНИМ СУБ'ЄКТОМ ЗЛОЧИНУ

Анотація. У статті проаналізовано склади злочинів, передбачених ст. 130, 131, 140 Кримінального кодексу України. Авторкою доведено, що у складах злочинів, передбачених ст. 131 та 140 Кримінального кодексу України, збігаються усі ознаки об'єкта, суб'єкта та суб'єктивної сторони, а також обстановка вчинення злочину. Аргументовано, що ознаки діяння складу злочину, передбаченого ст. 140 Кримінального кодексу України, є ширшими, ніж у складу злочину, передбаченого ст. 131 Кримінального кодексу України, тому норми, передбачені ст. 131 і 140 Кримінального кодексу України, будуть перебувати у конкуренції загальної і спеціальної норми.

Ключові слова: склад злочину, об'єкт, суб'єкт, суб'єктивна сторона, обстановка вчинення злочину, конкуренція норм.

Summary. The article analyzes the elements of the crimes provided under Art. 130, 131, 140 of the Criminal Code of Ukraine. The author proves convergence all signs of object, subject and subjective side, and also crime scene in the elements of the crimes provided under Art. 131 and 140 of the Criminal Code of Ukraine. It is argued that the signs of an act of the elements of the crime provided under Art. 140 of the Criminal code of Ukraine are wider, than the elements of the crime provided by Art. 131 of the Criminal code of Ukraine, therefore the norms provided by Art. 131 and 140 of the Criminal code of Ukraine, will be in competition of the general and special norms.

Keywords: elements of crime, object, subject, subjective side, crime scene, competition of norms.

У кримінально-правовій та кримінологічній літературі неодноразово робилися спроби виробити узагальнюючі підходи до кваліфікації злочинів, що вчиняються медичними працівниками, за різними критеріями.

Аналіз складів злочинів, що вчиняються медичними працівниками та передбачені КК і в юридичній літературі, надає змогу виокремити такі кримінологічні та кримінально-правові значущі ознаки, які слугують основою поділу злочинів на певні класифікаційні групи з відповідними методиками їх розслідування.

Так, злочини, що вчиняються медичними працівниками, можуть бути поділені: 1) за сферою реалізації злочинних дій на ті, що вчиняються у сфері медичного обслуговування, службової діяльності, екології, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. У свою чергу злочини, що вчиняються у сфері медичного обслуговування, можуть поділятися за напрямками медицини, такими, як санітарна, лікувальна, косметологічна, науково-дослідна. За кожним з цих напрямів злочини можуть поділятися на певні групи. Так, злочини, що вчиняються у сфері лікувальної медицини, за характером надання медичної допомоги можна поділити на ті, що вчиняються при безпосередньому наданні медичної допомоги (профілактичні, діагностичні, терапевтичні втручання та втручання іншого характеру в організм пацієнта) і при опосередкованому наданні медичної допомоги (відсутність втручання); 2) за ознаками суб'єкта злочину: – залежно від рівня кваліфікації медичного працівника злочини можуть диференціюватися на ті, що вчиняються лікарями, молодшим медичним персоналом, лікарями-інтернами, науковими співробітниками; – залежно від обсягу повноважень – на професійні та службові (вчиняються особами, які мають адміністративно-господарські та/або організаційно-розпорядчі обов'язки); 3) за ознаками об'єкта злочину: залежно від особи потерпілого можуть поділятися на злочини, що вчиняються відносно пацієнтів (осіб, які потребують медичної допомоги) і сторонніх осіб (не потребують медичної допомоги – насильницьке донорство, проведення дослідів над людиною) [1].

Детальний аналіз Особливої частини Кримінального кодексу України дає змогу виділити норми про злочини, що вчиняються медичними та фармацевтичними працівниками, виявити характер їх співвідношення між собою, а також з іншими нормами про злочини проти життя і здоров'я особи. Це співвідношення необхідно

встановити для того, щоб визначити шляхи подолання конкуренції при кваліфікації. Підставою, яка створює таку необхідність, є наявність спільних ознак складу злочину в конкуруючих нормах.

Розглянемо ті норми, які конкурують як загальна та спеціальна, а саме випадки, коли одна норма має загальний, а інша – спеціальний характер.

Досить актуальним є питання щодо відмежування злочину, передбаченого ст. 131 КК України, від злочину, передбаченого ст. 130 КК України. За об'єктивною стороною наведені діяння мають спільні ознаки – це зараження особи вірусом імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини. Проте є і відмінність, а саме: ст. 131 КК України передбачає неналежне виконання медичним, фармацевтичним або іншим працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного ставлення до них (тобто не виконання тих дій, які він у силу виконуваної роботи зобов'язаний був учинити). Звідси впливає відмінність суб'єктів викладених злочинів. Так, суб'єкт злочину, передбаченого ст. 130 КК України, є загальним [2, с. 67].

У пошуках шляхів подолання конкуренції між нормами ст. 131 КК України «Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби» та ст. 140 КК України «Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником» бачимо, що в цих складах злочинів збігаються усі ознаки об'єкта, суб'єкта та суб'єктивної сторони, а також обстановка вчинення злочину.

Але, ознакою об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 131 КК України, є знаряддя вчинення злочину – вірус імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, а також передбачено різний характер діяння. У даному випадку є справедливою критика Л. П. Брич позиції О. О. Дудорова, на думку якого, конкретні дії, що формують зміст поняття «неналежне виконання медичним чи фармацевтичним працівником професійних обов'язків» у розглядуваних складах злочинів тотожні [3, с. 463].

Діяння, як ознака об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 131 КК України, полягає у не вчиненні або вчиненні неналежних заходів, які б попередили можливість проникнення вірусу до організму потерпілого. Ознакою діяння складу злочину, передбаченого ст. 140 КК України, охоплюється невиконання чи неналежне виконання професійних обов'язків, які зобов'язаний виконувати медичний чи фармацевтичний працівник.

Слід прийти до висновку, що ознаки діяння складу злочину, передбаченого ст. 140 КК України, є ширшими, ніж у складу злочину, передбаченого ст. 131 КК України, тому норми, передбачені ст. ст. 131 і 140 КК України, будуть перебувати у конкуренції загальної і спеціальної норми.

Список використаних джерел

1. Капустіна М. В. Криміналістична класифікація злочинів, що вчиняються медичними працівниками. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2010. Вип. 10. С. 100. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe
2. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю. В. Александров, В. А. Клименко, О. О. Дудоров та ін.; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. Київ: Атіка, 2009. 744 с.
3. Брич Л. П. Спільні та розмежувальні ознаки складів злочинів, передбачених ст. 130 КК України «Зараження вірусом імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби» із суміжними складами злочинів. *Вісник Львівського університету. Сер. юридична*. 2004. Вип. 38. С. 463.